

Genel anlamda kuram veya teori, bilimin evreni anlamada, olgulari ve olgular arasi iliskileri aciklamakta kullandigi kavramsal bir semadur.Ornegin; Nesbitt (1996: 16–17), mimarlik kuramini, mimarlik meslegi ile mimarligin uygulanmasini tanımlayan ve tesvik eden bir soylem olarak tanımlarken, Hays (2002:x) ise, mimarlik kuramini, bir mimarlik urununun bicimsel analizleri ile onun baglami arasinda kurulan iliskilerden olusan bir aracilikalani olarak tanımlamistir.3 Kimi ornek ve tanımlarda da mimarlik kuramının –problemlili bir sekilde– yapma bilgisi–tavsiyesi iceren metinlerle ozdeslestirildigi indirgemeci ve sinirlamacili bir tutumla karsilasilmaktadir (Dogrusoz, 2018). Bununla birlikte gunluk dilde –hatta bilim adamlari arasinda da– kuram, yukaridaki tanımdan farkli olarak, soyut, uygulama disii, gozlemler otesi, felsefenin alanina girentartismaya acik anlamlarında, hipotez, varsayim veya yasa yerinde de kullanılmaktadır .Bu cercevede soylem, kuramsal bilgiye, metinlere gore hem daha genis, ust seviyede ve zengin bir alana karsilik gelmekte, hem de daha fazla sayida amaca yaramaktadır (Dogrusoz, 2018). Gecmisten gunumuze ortaya konmus, belirli miktarda nesnellik veya genelgecerlik iddiasındaki cesitli 'mimarlik kuramlarının' birbirlerinden bu kadar farklilasmasi, hatta birbirleriyle zitlasmasi da boyle bir yaklasim dahilinde olanaklidir. Benzeri bir yapı olan hipoteze kiyasla daha kapsamlili ve koklu, ancak olgulara gore de daha az kesindir. Soylem; karmasik olgulari anlasilir kilmaya, onlardan bir arastirma nesnesi cikarmaya ve bu arastirma nesnesinin nasıl anlatilacagina, ele alinacagina dair bir teknik ve yontemler butunudur. Farkli kisiler ve gruplara, daha buyuk olcekte ise farkli kulturelere ve farkli tarihsel donemlere acildiklarında anlamlarini yitirmekte, kesinlik icermeyen oznel tavirlar –yani soylemler– olarak kalmaktadırlar. Bu noktada bir adim oteye gidilerek, mimarlik alanında kuram adi altinda one surulmus ve surulmekte olan bilginin aslında soylem niteligi tasidigi soylenebilir. Tek tek olgulardan cok olgular arasi – kimi durumda gozlem disii olan– iliskilerin aciklanmasiyla ilgilidir. Akademik mimarlik alanina gelindiginde ise, yukarida aktarilmis olan kuram tanımlamasinin disina cikan ve kendi aralarında da farkliliklar gosteren kuram–mimarlik kurami tanımlariyla karsilasilmaktadir. Buna gore, kuramlar, hitap ettikleri kisiler ve kitleler esasında tutarlilik tasimaktadırlar. Guvenilirliigi inandiriciligina dayanan soylemde, amac her durumda bilgi uretmek olmayabilmektedir. Aciklayici, tahmin yurutucu ve duzenleyici niteliktedir. Bir olcude de olsa dogrulanmis, ancak henuz tumuyle kesinlesmemistir. Bu dogrultuda, arastirma kapsamında bahsedilen mimarlik kuramcilarinin aslında soylem ureticileri, kuramlarının ise soylemler olduklari soylenebilir. Bunların yanında, mimarlik kuramında, bilimsel kuramdaki kesinlige de rastlanmamaktadır .